

2. ՂԱՐԱՃԵՆՆԵՄ

Ղարաձեհենեմ կը նշանակէ սև գժողք, որ Ազրայիլէ մէկ ժամ ի հիւսիս, Կաղզուանայ ճանապարհին ձախ կողմն՝ բարձր գիւղքի մի վերայ շինուած է, նաև Բօզ-թեփէ լեւան ի հարաւ ուռած փորին վերայ 18 անուոր Մօթանցի քրդեր են, որք միայն խաշնաբուծութեամբ կը պարապին:

Մըքա 2 ժամ արևելեան հիւսիս են Խաչուայ և նորա քաւշանի մէջ Բօզ-թեփէ լեւան և Ազրայիլի միջավայրն մի զառիվայր գետին, որ հարաւ հակեալ է, գրաւած են. այս գետինը Վաղարշակերտի Թաթոյեան ընտանիքին կը պատկանէր, որոցմէ քրդեր աննշան գնով գնեցին. այժմ՝ օր ըստ օրէ իւրեանց քաւշանը ընդարձակելու վերայ են:

Այս գիւղի բարձունքը կան սեաւ քարեր որ փայլուն և կարծր են, հայ ժողովուրդն որուն «սատանի եղունգ» կասէ. թերևս այս քարերու պատճառաւ Ղարա-ձեհենեմ ասուած է:

Մըքա ևս ունին սակաւ ինչ արտօրայք, թէ և գիւղքն բարձր է, սակայն արեգդէմ և չորս կողմն բարձր է. որով գիւղի վայրն սակաւ ինչ գոգ լինելով ամրան օդը տաք կը լինի, ցորեանը և գարին լաւ կաճի, ամրան լի հասկերով ծանրաբեռնած ծղոններն խոնարհած են և իրար վերայ շեղջուած, օգի փոքր շարժումէ վետ ընդ վետ կը տատանին. սակայն քրդու աչքին այնչափ արժէք չունի, որչափ մի գառն և որոյ բուրդն. այլ շատ անգամ գիւղացիք իւրեանց արօտավայրն փոխելով, անտէր կը թողուն իւրեանց արտօրայքն, որոց մէջ կը տեսնուին շատ անգամ ձիան ջովիր, եզ ու կով ևլն.